

L'Esquella de la Torratxa

Any XLII. Número 2218

15 cèntims = Atrassats 30

Barcelona, 9 de setembre de 1921

KRIMEGIA

—D'aquesta manera sí, que'm sembla que'l conquistariem depressa.

PARA ENFERMEDES DEL
ESTÓMAGO i INTESTINOS

GASTROL

MIRET

PROBARLO ES CURARSE

MARLIO MIRET - Farmacéutico
Diputación, 205-BARCELONA

Bloks Notes

a DEU cèntims

BAZAR UNIÓN Unió, n.º 3
BARCELONA

Soler i Torra germans

BANQUERS

Compra venda de valors · Ordres de Borsa · Canvi
de moneda · Giros sobre l'estranger · Comptes
corrents en monedes Nacional i Estrangera

Rambla d'Estudis, n.º 13 i Bonsuccès, n.º 1

SARNA

(RONYA)

ANTISARNIC MARTI

Unic que la cura SENSE BANY
Les seves imitacions són cares,
perilloses i de olor repugnant.

Es ven a totes les Farmàcies i
Parlament, 17 BARCELONA

GRANS MAGATZEMS DAMIANS

Grans rebaixes de preus en
BARRETS DE PALLA

Exposició de articles per a
VIATGE, PLATJA I SPORT

Neveres y geladores - Mobles de "médula" i jonc

Grandios assortit en objectes per a regal

SECCIÓ ESPECIAL de diferents articles
al preu únic de **3⁹⁵** pessetes

Sastreria, Perfumeria, Bisuteria, Ferreteria, &

EDEN CONCERT

COMTE DEL ASSALT, 12

TELÉFON NÚM 3332 A.

MUSIC-HALL DE PRIMER ORDRE—Tots els dies grans espectacles a les 3 1/2, tarda i a les 9 1/2 nit

Gran èxit del PALAU D'ISTIU

Tintes bones callitats

UNIO, NUM. 3

Bazar DE LA Unión

Utile per a escriptori

BARCELONA

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ:
Llibreria Espanyola-Rambla del Mig, 20
BARCELONA

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ:
Fora de Barcelona:
Espanya: trimestre 3 ptes., Estranger, 5

EL COMUNICAT

Per les cantonades de Barcelona, Tarragona, Lleida i Girona, va aparèixer el dilluns una fulla del *Boletín Oficial*. Aquesta fulla era una fulla asseguradora contra les alarmes; era un contra-timbre; era una contracampana; era una mena de bany de Maria compost per a calmar les irritacions nacionals i els esveraments dels pessimistes. Era, senzillament, el comunicat.

Aquest comunicat no'l tenen tots els pobles que volen. Per a tenir-lo, cal tenir guerra, i ara que de guerra ja no n'hi ha més que a Turquia i a Melilla, el tenim nosaltres el comunicat. Coses d'Espanya!... Ens vàrem passar quatre anys de guerra universal, vigilant per a que la nostra neutralitat no fos trencada, per a que poguessim tenir comunicat, creient que un míting, que un article, que un contrabando, que una xerrameca d'En Lerroux o d'En Mella podien produir la guerra, i quan aquesta ha estat finida i finits els comunicats, quatre moros ens fan entrar en batalla, tornant-se a complir la nostra fatalitat.

Perquè la nostra fatalitat és que aquesta guerra de Melilla fa mil dos cents anys que dura. La primera posició perduda fou el Guadalet i el primer general Silvestre, Don Roderic. Al Guadalet varen perdre els gods tot lo que varen guanyar en un segle, i que després trigàrem vuit segles en reconquerir. I els comunicats d'aquesta guerra de moviment continuu, és la Història d'Espanya, perquè tota la Història d'Espanya és un comunicat de la guerra amb els moros.

Diuen que'l d'ara el donen per a suplir la manca de diaris pel descans dominical. No. El comunicat era fatal que fos donat, perquè de mica en mica anem aplicant tots els aspectes d'aquella guerra que tant odiàrem i que ara se revenja de la nostra neutralitat. Poc a poc anem tenint avions, artilleria pesada, automòbils blindats i tancs. Ens mancaven dues coses: el comunicat i els cascos. De comunicat ja'n tenim. Quan han callat París, Nauen i Car-

navon, comença Melilla. Si surten els cascos, la guerra serà completa.

I no ho serà, malgrat les apariències. No ho serà perquè mancarà el comunicat moro, el *radio* de Beni Urriaguel, firmat per Abd-el-Krim. La veritat de la guerra la sabem pel comunicat francès i per l'alemany, confrontant-los per l'aproximada averiguació del terreny perdut i dels presoners fets. Ara, la veritat la sabrem a mitges, la sabrem en cristià, però no pas en moro, i dita per la *Gaceta* o pel seu fill gran el *Boletín Oficial*.

Però el comunicat d'Àfrica, no l'haurem més que el dilluns. Teníem un dia de repòs per a oblidar, i el comunicat ens vé a dir que la guerra no celebra festes, ni els moros el descans dominical, que aquesta, encara que no ho sembli, és una guerra de religió, i si Jehová va descansar al sèptim, no pas Mahoma, i, naturalment, els moros per portar-nos la contrària, com que el diumenge no van a missa, aniran a les trinxeres, i el comunicat del dilluns serà tan espès i tan desagradable que pregarem no'ns el donguin.

PARADOX

La sorpresa, és el tot

Volien una palesa demostració de com en la política regidoresca hi té lo insospitat un paper importantíssim?

Sigué l'avant darrera sessió consistorial, una de tantes reunions de pura fórmula. Un episodi a afegir a la farsa que suposen les sessions estiuenques, intolerables entre regidors que servessin un mitjà concepte dels deures que imposa l'exercici del càrrec.

La majoria regionalista envia a la reunió del Consell quatre soldats i un cabo. Un *caporal*, que diria *La Veu*.

Els quatre senyors Esteves que simularen sacrificar-se pels interessos de la ciutat, es diuen Puig i Esteve, Gabarró, Trius i Guarro. El *caporal*, el senyor Martínez Domingo en persona. El mateix que reposa, a hores d'ara, de les fadigues i el tràngol inherents a la guarda de la vara.

Segons el pacte contret per les diverses forces que componen el Consistori, havia de transcórrer la sessió com una seda. Lectura i aprovació de l'acta, uns mots de compliment i desseguida suspensió de la cerimònia en atenció a l'escàs nombre de regidors presents. Cadascú als seus quefers i els dictàmens damunt de la taula. Hi ha res, al món, que s'espera tant com un dictàmen?

Solament que al senyor baró de Viver, que com a bon regidor contrari consentiria en treure's els ulls per tal de que la «Lliga» esdevingués bòrnia, llençà a l'estany una pedra, tan groixuda, que somogué les aigües mortes. Les ondes produïdes per la topada, arribaren a Montjuïc. El senyor Alcalde, a punt de fer petar una bacaina, hagué de desensonyar-se i adoptar un posat ferreny.

Enfadat per l'aprovació d'un dictàmen, pel que's donen 2.000.000 de pessetes per a l'Exposició d'Indústries Elèctriques, exigí la presentació dels comptes de l'esmentada Exposició, que afirmà haver servit per a que En Puig i Cadafalch—el tartarinesc *President de Catalunya*—hagi cobrat sumes verament fabuloses, a canvi, naturalment, de serveis prestats a la Junta.

S'extengué també el senyor baró de Viver en consideracions relatives a la valoració de bona part dels terrenys expropiats, i en fer-se-li avinent l'improcedència de l'interpel·lació, impròpia d'una sessió de per riure, tronà contra la comèdia que suposa l'avinença de celebrar sessions de quinze en quinze dies.

El senyor Martínez Domingo, d'un costat, i de l'altre el senyor Puig i Esteve, procuraven d'apaivagar l'entusiasme i l'acalorament del senyor baró, que en un través de dit estigué el que arribés a donar aires de tragèdia a un de tants sainets municipals.

Vegin si tenim raó en afirmar que és la sorpresa el primer incentiu de la vida regidoresca, accidentada i divertida fins a l'extrem.

JUST

LA BONA INTENCIÓ

No hi ha hagut mai secretari al govern civil, ni tan bo, ni tan estimat com l'actual, el senyor Luengo, de nom i de fets. Ell té sempre, per als periodistes propicis el puro, l'afalac, la notícia i el present de viatge, quan el fa, i que sol ésser, generalment, estampes i medalles religioses. Perquè don Manuel Luengo, catòlic fervent, procura sempre cercar la salut o l'esbarjo en llocs santificats. I de vegades va a Lourdes, i de vegades a Montserrat.

La setmana passada va anar a Montserrat, i com que on és don Manuel Luengo hi ha un periodista i on hi ha un periodista se troba don Manuel Luengo, a poc, va apareixer un conegut reporter, acompanyat d'una coneguda senyoreta. Don Manuel Luengo, va començar a exclamar-se:

—Home! Vostè per aquí

El conegut reporter, feu una ganyota de contrarietat. Però sabent, com a bon periodista, que la veritat no té gaire importància, presentà a la coneguda senyoreta, com si fos la seva senyora:

—El senyor Luengo...

—La meva senyora.

Aleshores don Manuel Luengo extremà la seva acostumada cortesia i prodigalitat. Adquirí una medalleta d'or i l'oferí a la pseudo-senyora del conegut reporter.

—Un record meu i d'aquesta santa muntanya.

I així fou condecorat el pit, el bell pit de la senyoreta amiga del conegut reporter.

INTERVENÇIONISME

Ja que parlem de periodistes, diguem que la teoria de l'intervencionisme, imaginada per *La Veu* per a justificar l'injustificable, ha tingut una admirable aplicació periodística.

La Societat de Nacions comptava amb un periodista català, l'Eugeni Xammar. Ara ne tindrà dos, En Xammar i En Manel Fontdevila que ahir va marxar a Ginebra per a assistir, des de la secció informativa, a l'Assemblea de Ginebra. Seran, doncs, tres els espanyols que hi assistiran: En Xammar, En Fontdevila i En Quiñones de León. Però els que arreglaran alguna cosa, si se'ls hi deixen, seran En Xammar i En Fontdevila.

Al menys En Xammar ha demostrat que té unes grans condicions estratègiques. Per a cridar an En Fontdevila li envià un telegrama a l'Ateneu amb llarga explicació. Després, n'hi posà un altre a casa seva: «Vés a l'Ateneu, on trobaràs un telegrama». Després telegrafia a quatre amics: «Digueu an En Fontdevila que té un telegrama a l'Ateneu».

I En Fontdevila, no pas En Cambó, ni En Ventosa, ni el ministre d'Estat, ha anat a Ginebra. Aquell lloc que En Cambó deia que demanaria per a Catalunya en la Conferència de la Pau, ho tenen en la Societat de Nacions, conferència permanent de la pau, En Xammar i En Fontdevila. I nosaltres ho preferim, perquè sabem que farien millor paper, en idees, en menjar, en beure i en fumar puros, que'l senyor Cambó.

CRONIQUE DE LA GUERRA

Canguelo i coba a l'engrós

UNA «JUERGA» A FER. DAIXONSES.—
UN ALTRE «TERCIO EXTRANJERO».—
«LA LLUITA EN ELS AIRES».—UN
«BOCHE» QUE ENS FA LA SANTÍSSIMA.
—EN PUJOLÀ I VALLÈS, PROFETA.—
«ADIÓS CORDOBA MÍA!»—EL «GUERRA»
I EL «MACHACO», HEROIS!.—SUSCRIP-
CIÓ QUE SE IMPOSA.

Després de recrear-nos amb un succulent xeflis celebrat en companyia de la ex neboda de la molt *respetable* i *popular* tia Angeleta, que *zuerte que tié una!*, havia arribat a conquerir el cor d'un tan notable descendent de Mahoma, ens disposàrem En «Pícarol» i jo, com a bons companys, a repartir-nos *fraternalmente*—que deia abans l'Emiliano—en les dolces hores de la no menys dolça nit que esperavem.

I per a anar sempre *acordes* ens ferem a *palletes* qui dels dos seria el primer de fer-la petar amb la *odalisca* de pa sucut amb oli. De manera que el que la tragués més curta aniria amb ella de nou a una, i el que la tragués més llarga, de dues de la matinada fins a l'hora en que es lleva un *ma-drileny castizo*. De cinc a sis de la tarda.

En «Pícarol», de moment, fou el mésafortunat, car si bé li correspongué, per la llargària de la palleta, el segon torn, aquest era el de més llarga duració. Emperò lo pactat, pacià! i quedàrem que mentre jo estés recitant els versos del *Tenorio*, ell faria els ninots que il·lustren aquesta crònica, i jo,

GALL PATRIOTA

—Blat-de-moro?... Ah, nol... Més m'estimo segó sol...

després, seguiria prenent apunts per a que els llegidors de L'Esquella no perdessin cap detall del nostre pel·liculesc viatge.

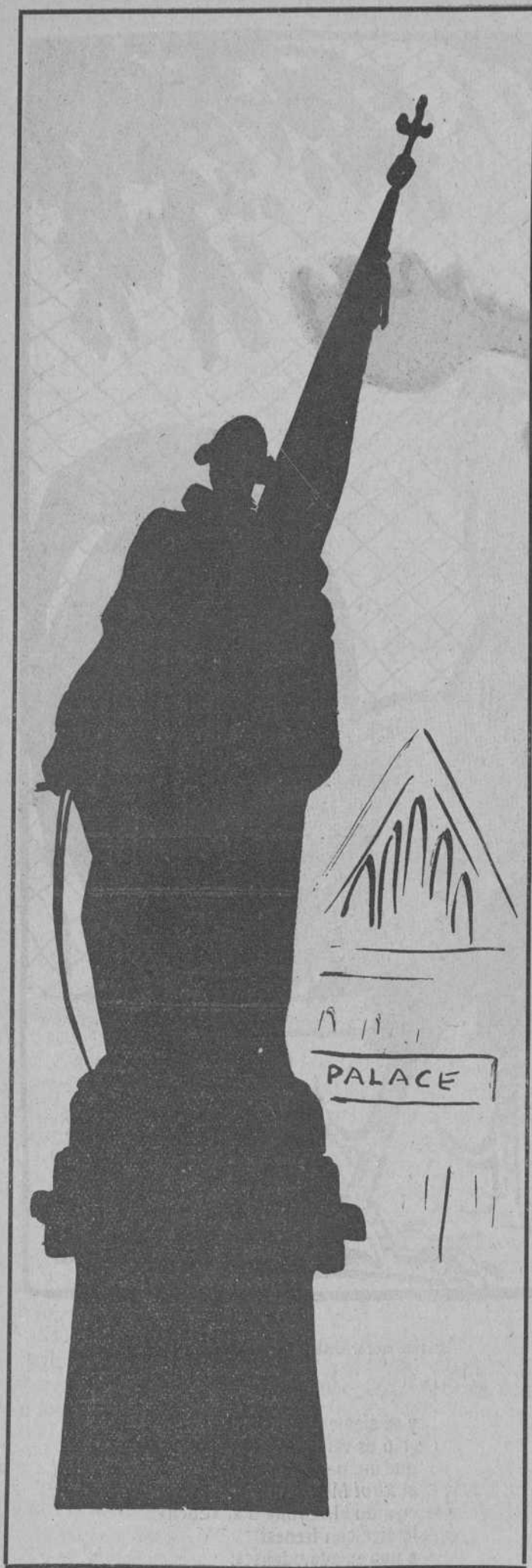
I... *dá principio la Sección*—que diria el nostre gran Pich i Pon, futur ministre del Treball del.... Gabinet Lerroux-Melquiades-Cambó.

An En Cambó el mateix li té En Maura que don «Lacandro»... La qüestió és manar!

¿No es verdad, angel de amor
que en esta apartada orilla
se ha ensuciado una morilla

y se siente mala olor?
¿No es verdad, mi dulce bien
que me parezco ahora yo
al xiroi Mir y Miró,
quando al «Lyón» o al «Edén»
le dice con frenesí
a una salada odalisca:
«Si no fueras coja y bizca
yo me prendaba de tí.»

I ella, més emocionada i enternida, que En Vila i Marie-

LO QUE DIUEN LES ESTATUES

—Fills meus: La pàtria d'ahir vos senyala el
pervenir.

ges quan rebé la notícia que li havien concedit aquella tan sospirada gran creu, em contesta:

¡Callad, «Tenu», por Alah
que no podré resistir
ya más tiempo sin morir
pues no sé, *noi*, que me dá,
que tu aliento me envenena
tus cuatro ojos me fascinan
tus palabras me dominan
y... tuya, tuya es tu nena!
—¡Pepita por compasión
no mires a nadie más,
ai, vatua el món
que s'apaga el gas!

En «Picarol» s'impacienta i protesta:
—«Tenu»! Que'n fas un gra massa! Després no quedarà
res per a mí!

—Però si tot just començol!
I... ens lliuri
de pendre mall! Un tró seguit
d'un llamp que cau prop del
aduar, interrompeix el meu
idili.

—«Picarol», vina, que això
és el diluvi!

—Si no és pluja, ni trons
ni llamps, ni cosa que s'hi
assembla! Es un areoplà que bombardeja als de la kàbila de
BEN-FICAT, BEN-ENDINSAT.

—Ara sí que l'hem dinyada!
—I què fem? Com salvar-nos?
—Santa Bàrbara!
—Santa Creu!
—Alfonso Sala no'ns deixeu!

—No siguis llonsa, company! Que no saps qu' an aquí
els de la U. M. no hi toquen un *pito*.

—Ni una flauta! Prou que ho estic veient.

En això entra un moro alt com el *noi* d'En Samá, gros
com En Vinaixa, negre com el pervindre d'Espanya i forçut
com el nostre jamai prou ponderat Ardévol, ídol dels des-
carregadors del moll i il lusiò de les *artistes* del «Principel-
Palace».

—BEN HIT FAR-HAS SIDE-CAS EM FAS-CAS UN XEC DE-FRANC.
—Què recerai ens diu aquest home?
—Que correm perill, i el seguim—ens diu la *artista* ne-

boda de l'Angeleta, que com es pot veure sap l'ara-be.

—Doncs, *guillem* que fa torero.

—Xoca-la, *noi*! Això és la Bíblia! Això és l'Evangeli! Això
és més veritat que allò del Pavo d'En Lerroux, i fins que allò
de las *proezas* d'En «Llapissera».

Pim, pam, pum! Bom-barraboom! Patapam! Pif! Paf!
Raaam! Ruuum! Xec! Xic! Catacric, crac-cruc! Patapefff!
Patapufff!

— Socorro! Socorro!...
— Verge de Montserrat, no'm desamparis!
— Sant Cristòfol nano, pensa amb mi!
— Santa Grimègia, si en surto et porto un civil!
— Sant Francesc Cambó, si em lliures de pendre mal,
t'ofereixo un ex-voto!
Quina nit, senyor, quina nit! S'estava lliurant un sagnant

i esfereïdor combat en els aires i, no obstant, els que trepitjavem terra erem els que més canguelo teníem. I si teníem *coba*, era certament, amb ben justificat motiu.

Què succeïa? Doncs, lo mateix, exactament lo mateix que lo que el gran Pujolà i Vallés, esperantista, guerrero i secretari de la Fira, tot d'una peça, havia predit en el seu rescent article: «Por las nubes».

El ministre d'Hisenda de Ab-del-Krim, no havia volgut ésser menys que el nostre *Francisquet*, a qual efecte, destinà gran part dels ingressos obtinguts — mercès a la partida «rescat de presoners» — a la compra d'aeroplans així com a la recruta d'un *terci estranger d'aviadors* convençut de que aquests estrangers, mentre se'ls pagui, lo mateix defensen la *rojo y gualda*

como el vino de Rioja
y el vinillo de Jerez.
Ezo es!

que defensen la causa de Mahoma encara que Alah els envii després a la quinta... Avinguda de Nova York.

El fet positiu és que després de tan terrible nit, així que apuntà l'aurora, poguerem veure al nostre Canudas com sostenia un combat amb un «boche» que després d'haver volat sobre París, Reims, Verdún i Lilla, s'havia posat al servei del «moro infiel».

— Canudas, Canudas! Baixa i dona'ns la mà. Si no'ns treus d'aquí, la dinyarem!

I En Canudas, sentint-se més valent que un dels nostres «reconsagrats» del «Centre de Dependents», davant de la estàtua d'En Rafel de Casanovas, aterrisa al mateix camp de la lluita, ens dóna la mà, i un cop tots tres dalt de l'aparell, emprèn novament el vol, empaïtant al «boche» que veient que al Marroc no's sortiria amb la seva, emprengué el camí d'Espanya i als set quarts llençava bombes sobre Màlaga i pocs minuts després, a 400 metres, bombardejava Puente Genil, Aguilar i... la Rambla, pàtria de l'ex emperador del Paral·lel.

Després s'arribà a Córdoba: destruí, d'una fava el «Club Guerrita»; la nau de l'església de *Zan Rafaé*, destruí tres cases del *barrio de Zan André*, i, per últim, d'una bomba d'aquelles que's porten l'oli, se'n anà a *cà'n Pistras* la històrica torra de la no menys històrica *Mezquita*.

Quin espectacle! Ni una càrrega de *matalassers* en temps d'En Tressols i d'En Bravo Portillo. En Pujolà i Vallés, es, certament, un profeta. *I si no al tiempo...*

El *koloso* Guerra cridava:

— ¡Dejarme zolo, que güervo a ponerme er traje de luce y va a vé eze zape como le hago mordé er porvo!!

El *Machaquito* també animava a la gent, dalt d'una taula del «Círculo de Labradores»:

— De todo ezo que paza tienen la culpa ezos toréro, que ya no zon toréro. ¡Mucha coleta, mucho prezuní y mu pocos

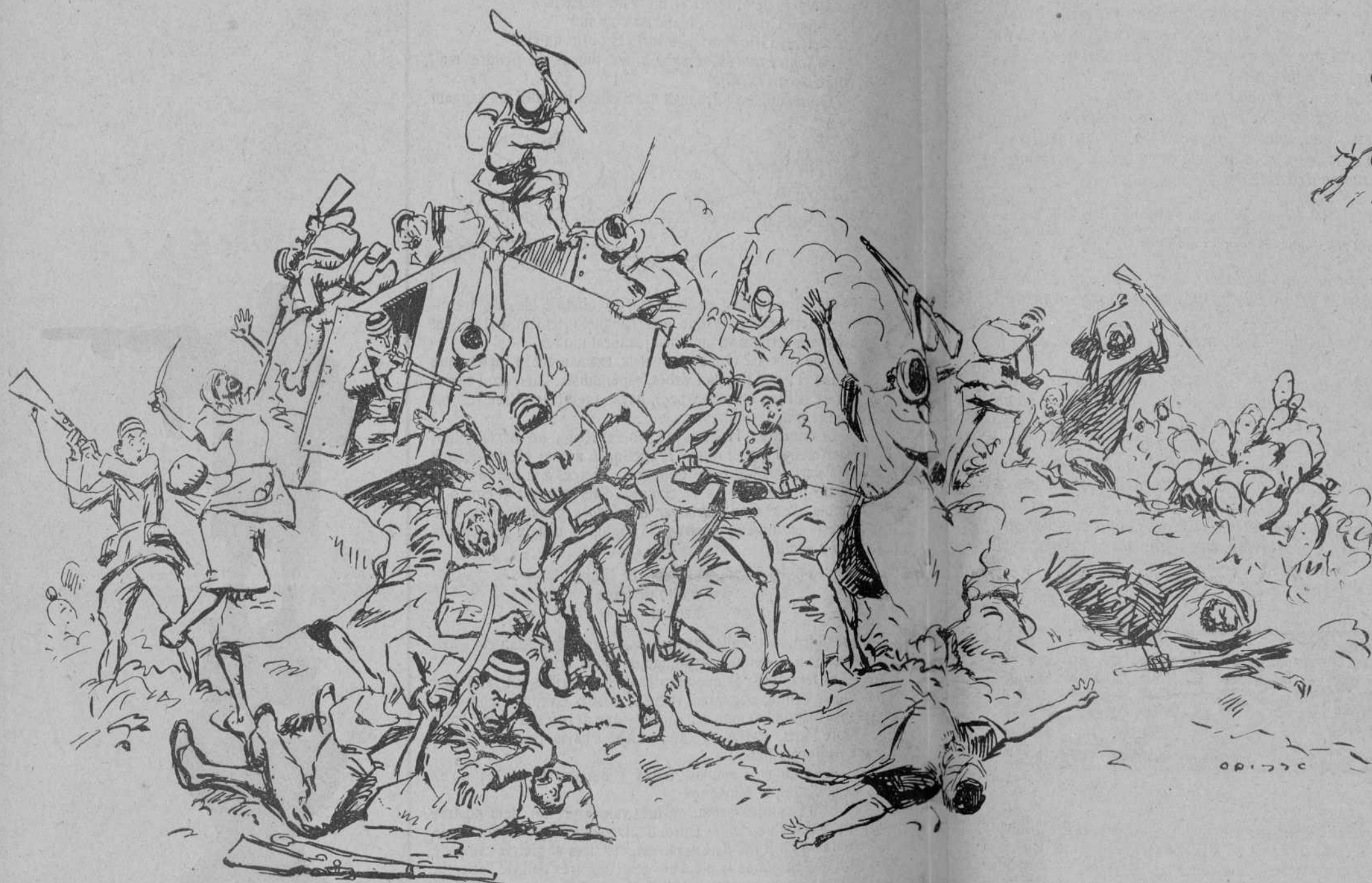

LO QUE DIEN LES ESTATUES

— No us deixen ensarronà,
que ara la pàtria és allà

- Ai, ai, ai, que'm sembla que haurem d'organitzar un altre festival!

riñones! ¡Peró ezo z'acabó! Dadme un estoque, que me zubo al tejaio y en cuanto z'arrime ¡me lo como! ¡Por Zan Rafaé que er tío eze no güerve a azomá er morro por la puerta ¡er chiquero! ¡Zo mar ángel! ¡Mala puñalá te peguen, asaúra!

El Machaco i el Guerra foren ovacionats pel soberano. Emperó, com que seguia la pluja de foc, la intervenció de la «Creu Roja» es feia necessària. I... sort de la sort! En aquell moment arribava un tren de socorro, comanat pel nostre imponderable Julián de Udaeta, que vestia un uniforme més desenlluernador que el dels porters del «Círculo del Ejército y de la Armada»! I en quant a creus i medalles... demanin! El seu pit semblava l'aparador del Siempre nuevo. Siempre nou. Toujours nouveau.

Quin pet de quincalla!

I que n'estava de guapo el nostre Julián!

Una deixebia de Dora la Cordobesita, folia d'entusiasme, li digué, al contemplar la seva bella efigie:

-¡Qué rezalao eres, guapo mío! Er día que er bigote te

crezca un chiquitín má, va a estar toavía má prezioso. Vaya que zí, nene de mi armal! ¡Lo que me jace tu sufrí, cachito de gloria!

I el gran Julián, animat per tan espontanis, recargolats i castizos piropos, es sentí més «héroe» que mai, i va dir, dirigint-se a la multitud esporuguida:

-¡Serenidad, serenidad! ¡Canciones patrióticas en vez de árnica! ¡Discursos bélicos en lugar de lamentos de mujerzuela! I els seus subordinats, com si obeïssin a la màgica batuta del mestre Millet començaren a cantar:

Somos soldados de la Cruz Roja
que a Julián tienen por capitán;
nada tememos, ¡siempre adelante
con las camillas y el tafetán!

¡Y el tafetán,
y el tafetán!

Només hi faltaven En Badó Bremón, el noctàmbul Carulla—que diuen que s'ha ofert per a enterrar morts,—En

Paco Rahola, l'espertarrant i divino Grau, president honorari de la «Lliga del Bon Mot» (???) l'August Barbosa, l'Abós, En Figueroa, diputat pel Vendrell, En Miliu Puigdomènech, emperador de l'Imperi del Palpeig i demés companys d'En Julián i meus, de la peña del «Petit Pelayo»!

I quin panxó de riure que s'hi haurien fet!

I això que el moment era tràgic. I tan tràgic!

Tant, tant i tant, que tant el company «Picarol» com jo tinguérem d'anar a corre-cuita a cert lloc, igual que si haguessim pres aigua de Rubinat.

I com que la daixonces encara ens apreta, fem punt, i fins a la vinenta setmana, que segurament tornarem al Marroc després d'aterritzar a Córdoba, on passarem uns dies menjant jeringos, o sia xurros, que diuen els nostres llegidors veïns del Paralelo.

Records a l'Olivella, i dieu-li que quan sigui regidor pel setè ens dongui un bon empleu, que per alguna cosa som veïns, què carai!—TENU

P. D.—Tant En «Picarol» com jo, us preguem que obriu una subscripció per a comprar-nos i enviar-nos vasos de noche, o sia allò que's posen al cap els que van als balls del «Artístico». Es tant el cangulo que tenim, que... ni que tinguéssim el còlera!! Paraula!—Vale.

Córdoba, 1 setembre 1921.

POTI-POTI

El deure primordial, per a tot bon periodista que se estimi, consisteix en preocupar-se i en servir l'actualitat.

En això coincideixen els parers més oposats.

El mal està en lo difícil que resulta, a vegades, establir lo que és l'actualitat, qual sentit daria cada cop que ens servim del mot.

Per allà a l'any mil, era actualitat la fi del món. Avui, per exemple, a Catalunya, agavella l'actualitat En Cambó. Quin lligam existeix entre el leader regionalista i l'agonia del planeta en que mal vivim? Cap, ni un. Per aquest sol fet que sotmeto humilment a la seva consideració poden calcular els mals de cap del periodista, en pretendre col·locar en un mateix planol, a dos elements tant diversos, entre sí.

A desgrat de totes les dificultats és l'actualitat la que alimenta els diaris i les converses.

Tant és cert lo que dic, que penso i tot que al any mil, que acabo d'esmentar, els periodistes feien informació del succés, tot i sabent que hores després no restaria una mosca per a comprar un diari.

Vui dir, que en principi, dubto de l'existència de l'actualitat. Dels aconteixements passats, no pot dir-se'n que siguin actuals. Les coses que pertanyen el pervindre, encara no són menys. Solament les que es produeixen en el moment precis en que som, responen de ple a la definició. Ara, que com sosté un filòsof, el present no existeix propiament. Des del punt i hora en que posem en ell l'atenció, pertany el present al passat.

I no existint l'actualitat, no resta al periodista altre remei que barrinar, per tal de millorar el procediment.

Millor, poso per cas, que donar compte de la mort dels homes il·lustres, seria anotar el naixement dels mateixos.

L'ideal, estaria en anunciar un succés a l'hora exacta en que's produís; de poguer ésser, un xic abans. No crec que s'originés cap mal, del fet d'enterar al gros públic de les coses primer que als interessats. No hem quedat en que l'interès particular ha de sacrificar-se al general?

Per això crec que la fortuna del periodista modern, està en l'adivinació del pervindre. Un home capable de predir un fet amb deu o dotze dies d'antelació, assoliria la celebritat amb rapidesa mai vista.

Recordin que segons els anglesos, el temps és or, i que vivim en un temps de febra i d'inquietut mai vista.

Un periodista que ens digués quin dia baixaran els queviures de preu, o quan veurem al *Metropolità* travessar la ciutat, seria per a l'opinió una joia i un descans.

GLOSSARI

SERVEI DOMÈSTIC

Continua al punt de dalt la crisi de les minyones de servei.

Sabem d'algunes famílies «blen», de Barcelona, que no han pogut anar a estiuar per la senzilla raó que aquest any, en comptes d'elles, hi ha anat la criada. I lo primer és lo primer.

Però per ma'ament que aquí estiguem tocant al ram de menegildas, que no en corren gaires i les poques que

corren es lloguen a un ull de la cara, encara estan molt pitjor en altres grans poblacions de l'Estranger, com és ara París. Allí si que sofreixen horriblement els efectes de la carestia del servei domèstic. Allò si que és patir.

Imaginín-se que en els diaris de la capital de França s'hi llegeixen tot sovint anuncis veritablement sensacionals sol·licitant-se criades, cuineres i cambreres a qualsevol preu; al preu que elles exigeixen; i lo terriblement espantós és que, per pujat, per irrisori que aqueix preu sigui, sempre fan fira... i gràcies que's presentin.

A un tal extrem ha arribat la cosa, respecte a sol·licituts de minyones, que no fa gaire la premsa parisenca comentà graciosament la inserció en un rotatiu, del següent reclam que no deixa de tenir la seva sal:

SENYOR sol, formal, de regular fortuna i home de negocis sol·licita cuinera intel·ligent. Condicions, les que vulgui. Si tant convingués es casaria amb ella. Raó, etc., etc.

Aquest enunciat ens donarà una pauta explicativa de com està això del ram de les criades en les grans metròpolis.

Aquí encara no hi som, però, a Déu ajud, també s'hi arribarà.

No obstant, nosaltres creiem del cas aconsellar a tots aquells so ters necessitats de servei domèstic que, abans de llençar-se a la desesperació de prometre a la criada «el sant matrimoni», facin lo que va fer amb èxit un amic nostre: Va llogar una minyona vella a raó de deu duros cada mes; la va tenir tota la vida i esperà que se li morissin tots els parents, i com que li havia ensenyat d'ésser estalviadora i li havia fet moltes festes i molts compliments, a l'hora de la mort vingué la restitució: la criada ho va deixar tot al senyoret.

XARAU

NOVEDADES

Desgraciadament per a tots, allò de *El Príncipe Carnaval* no fou un èxit. Ni l'obra, ni la presentació, ni l'execució estiguieren a l'alçaria de lo que convenia. Únicament se salvaren un cavall humorístic, que és un truco que està bé, i un fox-trot martellejat pel públic, que no trigarà a fer-se popular.

Del demés, fora millor no parlar-ne. Lo que és una mica acceptable ja ho havíem vist; i lo que'ns donen per a novetat no val gran cosa. Els quadres del «Opium» i de «Venecia» han sigut profanats indignament; i sembla mentida que, després de lo que s'havia fet en el «Principal-Palace», s'hagi tingut l'innocència de presentar una cosa semblant. Trajos migrats, decorat raquític, i unes dones que no canten i si es belluguen ho fan sense mica d'art... En fi non ragionar di lor.

Ah!... I els autors del llibre, degueren quedar ben desencansats, com hi ha Déul.

UN NOU «MUSIC HALL»

Dimarts a la nit s'inaugurà al carrer del Marquès del Duero, (Paralel) un nou *music hall* que porta per títol «L'As».

Es una sala elegantíssima, decorada amb molt bon gust. Es un cafè-concert dels de «canela fina», que no dubtem

EL DILLUNS, PER SOS DIFUNTS...

Un xino escuat llegint el «Butlletí Oficial» de la seva terra.

serà aviat un dels més concorreguts [per les Afrodites de preu i pels *niños-bien* de molt cacau.

El dia de l'inauguració hi hagué un ple a vessar. Veritat és que el programa de la funció era esplèndid i que aquesta s'havia anunciat a benefici dels soldats de Africa. Totes les belles cantaires foren extraordinàriament aplaudides, com també les demés atraccions.

L'empresari, senyor Moscardó, fou molt felicitat.

UNA «ALEGRIA QUE PASSA» AL NATURAL

Diumenge, a la tarda, tingué lloc al poble de Centelles, una representació veritablement artística naturalista de *L'alegria que passa*, d'En Rusiñol. Tenint per escenari una autèntica placeta del poble, en la qual no hi mancaven l'església, ni el boter, ni la taverna, ni el manyà, i aprofitant també una carretera natural, uns aixerits i estudiosos actors i aficionats representaren l'obra davant de nombrosos espectadors que

hi acudiren, molts dels quals eren col·lecció de Vic i de La Garriga. L'interpretació emocionà de debò.

En Santiago Rusiñol, autor de l'obra, fou ovacionat; i els artistes Llano, Reinés i Farrarons, i els aficionats senyors Labarta i Marsal, molt ben secundats per distingides senyorettes estiuejantes, cobraren també llargs aplaudiments.

Cridà extraordinàriament l'atenció el carro dels clowns, arranjat artísticament pels dibuixants Labarta, Renart, Munné i Costa.

Després de la funció es celebrà un banquet a la Penya, en honor d'En Rusiñol i dels artistes, fent-hi també acte de presència la celebrada Pilar Alonso, que amb uns quants cuplets coronà dignament tan simpàtica festa, de la que guardarem excel·lent record tots els que tinguerem la fortuna de assistir-hi.

El nostre *Picarol*, ànima de l'espectacle, mereix per l'èxit d'aqueixa manifestació d'art tota mena de felicitacions.

FOOT-BALL

El F. C. Barcelona guanya a la Selecció Militar

Amb l'assistència de les autoritats civils i militars es va celebrar aquest partit a benefici dels soldats que lluiten al Marroc.

El camp presentava un lluit aspecte.

Ambdós equips jugaren força i bé, i tots dos volien conquerir la victòria; el F. C. Barcelona posà en pràctica el seu monumental joc, donant molt a fer als seus con-

traris, que a no ésser per En Gularons l'haurien passat molt negra.

La segona part fou més emocionant, i els dos equips es creixeren; però els «campions» atacaren amb llestesa i aconseguiren tres *goals* per zero els contraris.

Durant el partit, un pagès digué:

—Goita com juga En Zamora.

I un veí castellà li contestà:

—*No se le hace un goal a «Zamora en una hora»...*

—I mitja—li respongué aquell.

En Coma i Martínez, molt bé; En Sancho semblava un aragonès; En Viñals, colossal; En Martínez, un trumfo; En Gracia, un *tanque*; l'Alcántara, aprofitant totes les ocasions per a «marcar», i En Martínez Sagi acertat i amb els pantalons estripats.

Es feren uns quants milers de pessetes.

BOXA

En el Iris es verificà una vetllada de boxa, que va ésser un fracàs, i que de resultes d'aquest s'ha desfet la unió d'empresaris.

El primer combat, López-Castañé, va ésser una sèrie de cops de puny sense art ni escola.

Small-Gómez. El públic s'ho va pendre rient; menys mal!

Ibáñez-Caudet. Un combat sense cap atractiu. Va passar *sin pena ni gloria*.

Chueca-Valls. Fou un combat molt desigual, i davant de les embestides del primer, el segon—60 duros!—va retirar-se.

Vàrem veure una exhibició entre el gran Peret Sáez i En Dalmases, i ens va distreure força.

I per a final En Gastón i l'Americano.

Durant el combat (?) vàrem sentir «ai el ditl, ai el gral», «ai el ditl, ai el gral», i va acabar-se la vetllada amb un espetec de xiulades i broma en el *ruedo y tendidos*.

En resum: un avorriment i poques ganes de tornar-hi.

NOLUS

Mota de balcó

Sobre un bidó de carbur que donà a la drogueria un bon tant per cent segur, vaig plantar-hi un roserar, un roserar que's moria i jo el vaig ressucitar amb fèms bullents d'establia.

Té un any i mesos; ha tret, al menys, cinquanta poncelles, un meravellós esplèt de roses talment vermelles, amb un aroma agradós begut a les canadelles d'aquell adob fastigós.

A. C. i S.

«RASGO» PATRIOTIC

—Vui proposar que s'enviin les aigües de «Dos Rius» al Marroc.

—Per a les nostres tropes?

—Per als moros, home, per als moros! ..

VERSOS DEL «QUIXOT»

—¿Dónde estás, señora mía,
que no te duele mi mal?

XERRAMEQUES ARTISTIQUES

DUES LLETRES SABOROSSES

L'eximi artista En Antoni Fabrès, en llegir a Roma la *Xerrameca* que li dedicàrem en el nombre del 5 d'agost darrer, va apressar-se a escriure al director-propietari de L'ESQUELLA una lletra en la qual demanava varies rectificacions que li fan molt de favor.

Diu el celebrat pintor entre altres coses substancials.

«Més m'estimo el llorer per l'estofat, com he llegit a L'ESQUELLA, essent de Barcelona, que els més gloriosos llores del món; i si no hi torno per ara, no és pas per manca d'afecte a la formosa ciutat, ni perquè en servi cap ressentiment, ja que en recordar-la només, d'enyorança els ulls em llagrimegen.

«Mai m'ha passat, doncs, pel cap, pretendre la Direcció de la nostra «Acadèmia Nacional de Belles Arts», a Roma.

«Consti, també, que solament són setze i no una trentena com digué En C. Arbó, les altes recompenses honorífiques que han obtingut les meves obres a les Exposicions, perquè no m'agrada que se m'atribueixin més mèrits dels que tinc.»

Com es veu, l'excel·lent artista, en aquestos dies de materialisme desenfrenat i de vanagloria xorca, no vol

res que no sia seu, mentre ens fa saber de pas, modestament, que la seva glòria no és tant gran com haviem dit. Jo no vull pas rebaixar-n'hi un borrall, perquè amb setze recompenses, com amb trenta, serà sempre un dels millors pintors de Catalunya, digne company dels Fortuny, Casanova, Martí, Alsina i Benet Mercader.

Que vingui aviat, i que em dongui la fulla de llorer del primer estofat a la catalana que es mengi entre nosaltres, com tinc ganes d'enquadrar-la com aquella de la qual parlen a *La Dida*, junt amb uns versets castellans, perquè els entenguin els madriles que visiten la nova Col·lecció, i que diran poc més o menys:

*Para su gloria cayó
en este cuadro dorado,
la hoja del estofado
que el pintor Fabrès comió,
cuando a su patria volvió.*

*
**

Un dels meus llegidors més assiduus, segons ell, se em queixa en una atenta lletra, de que no digués en la darrera *Xerrameca*, on estíuejava En Quimet Mir.

Si, fill meu! No és poc difícil averiguar ho! Tan aviat es troba a *L'Hort del Rector*, com a Vilanova, com al *Gorc del Remel*, com al *Pais del Amor*.

No més sé que l'altre dia es presentà a Caldes de Montbui amb la seva mitja taronja, sense aquelles barbes patriarcales que li donaven tant de caràcter. El bon artista

disfrutava de valent en veure que ningú el coneixia, mes una vella xaruga que havia vist *La tornada de'n Titó* a la seva joventut, se'l començà a mirar de fit a fit, i exclamà, conmoguda:

—Mireu que està canviat!
No l'hauria conegut.
Se'n va anar pelut, pelut,
i torna pelat, pelat...

C. ARBÓ

ESQUELLOTS

Diümenge serà un gran dia de festa: de festa nacionalista catalana.

Ja veuran com el sol, la puresa del cel, la naturalesa tota s'associarà a aqueix 11 de setembre de 1921, aportant-hi ses gales més esplendoroses.

Com mai, aqueixa festa de reivindicació catalana ha de tenir, diümenge que vé, el caràcter de protesta muda.

Solidaris de un pensament rebel que en aqueixes tràgiques hores les velles tiranies espanyoles ens obliguen a callar, a tots els catalans se'ns brinda el 11 de setembre com una brillant i ferma expressió del nostre sentir actual.

Unes flors roges i grogues llençades als peus de En Rafael de Casanovas, poden tenir enguany una altíssima significació: la joia del color serà per als herois de 1714; el perfum per als màrtirs de 1921.

I en els ulls espurnejants i en els llavis que's moceguen, la protesta muda de tot un poble clamant justícia ja fa segles.

Llegim que els veterinaris municipals han decomisat i fet llençar a la bassa 2,500 litres de llet en mal estat que's pretenia entrar a Barcelona.

Perfectament.

Notícies així són afalagadores.

Però estaria molt millor que la notícia anés acompanyada del nom del poca-vergonya que tant indignament juga amb la salut dels barcelonins.

Una nova enèrgica campanya sembla haver emprès el senyor Martínez Anido en pro del abaratiment de les subsistències.

Amb tot, la nostra primera autoritat governativa s'ha vist en el cas de manifestar públicament que si els consumidors no l'ajuden denunciant els venedors poc escrupulosos, la seva gestió fracassarà, com nosaltres preveiem la setmana passada.

Ja que el senyor Anido sollicita el concurs dels consumidors, nosaltres, que ho som, tenim l'honor de denunciar-li les taxes que diàriament se publiquen. Prengui's la molèstia de comprovar els preus de les subsistències al engrós i compari'ls amb els preus a la menuda, i podrà constatar que quasi mai observen la relació que equitativament deuriem mantenir. Faci la prova, amb el peix, amb la carn, amb tot.

I això és lo essencial, si vol acabar amb la infàmia de la carestia del viure.

Es convencerà de que tot és culpa de l'ambició dels intermediaris... i potser en farà penjar mitja dotzena.

He dicho.

Llegim:

«Uno de los legionarios es ruso y persona culta, habiendo peleado en la guerra de los Balkanes. Su afición a correr aventuras le llevó a ingresar en el tercio extranjero. Durante una razzia cogió dos gallinas vendiéndolas en la plaza. El comprador dando muestras de su odio a los rebeldes dijo: «Si fuesen dos cabezas de moro las pagaría a cuatro duros cada una». Al día siguiente el legionario le llevó dos cabezas de rifeño dentro de un saco, abonándole el comprador ocho duros».

C'est la guerre!

Don Martínez Domingo, batlle de la desdixada Canprosa, ha demanat i obtingut un mes de llicència camperola.

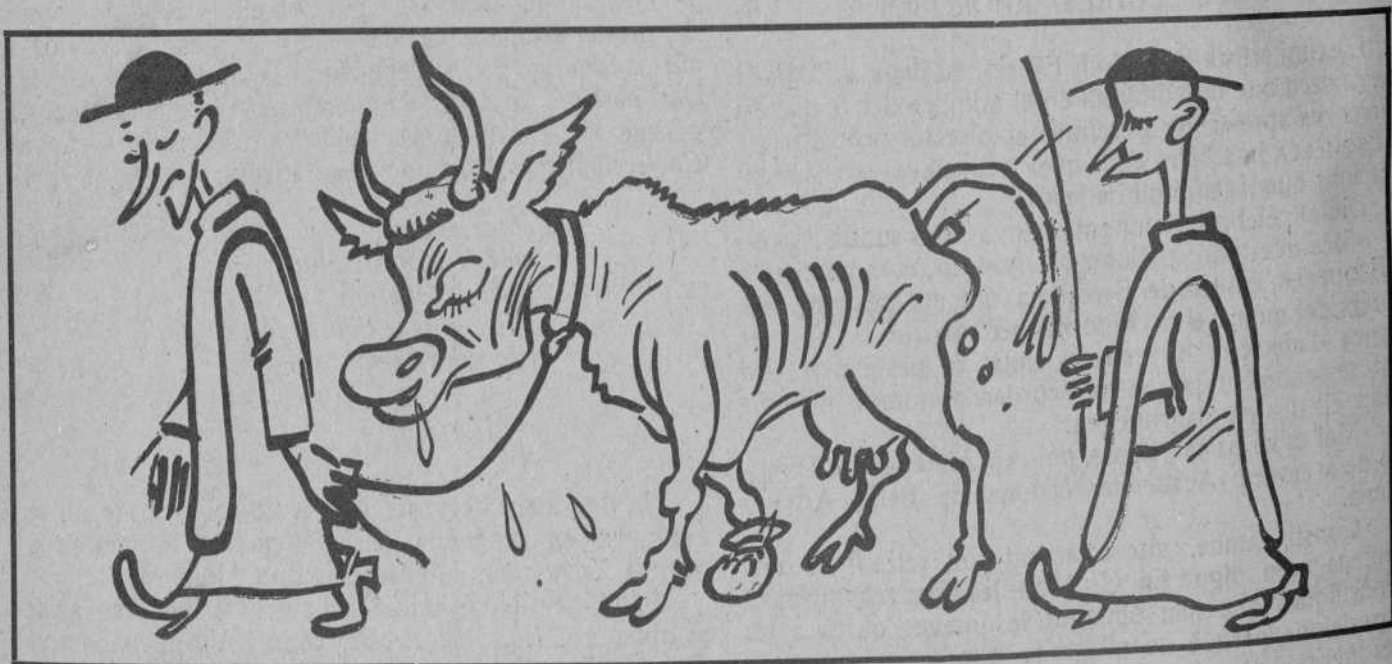
Que li provi la verema!

I no se'n preocupi massa de lo que es faci i es desfaci per Cà'n Garlanda.

Així com així les coses aniran tan malament com quan vostè hi era.

Aquest número ha passat per la censura

Imp. La Campana i L'Esquella, Olin, 8.-Barcelona

COMPLINT LA TAXA

Hermosa vaca que ha sigut comprada en aquesta plassa per l'*hermano cocinero* i revisada per D. Claudi, *Padre superior* de los *Hermanos de San Juan de Dios*, per al consum dels dementats que estan a les seves ordres en el Manicomí de Sant Boi del Llobregat, per la quantitat de 115 pessetes.

En altre número els diré el pes, si la maten en el escorxador públic.

Antoni López, llibreter, Llibreria Espanyola, Rambla del Mig, 20, Barcelona. Correu: apar. n. 2

TELEFONO 1415

A. ROVIRA I VIRGILI

DICCIONARI

CATALÀ-CASTELLÀ

&

CASTELLÀ-CATALÀ

Un volum religat al pegamoi:

PESSETES 12

ORTOGRAFIA CATALANA

Vocabulari ortogràfic

per A. ROVIRA I VIRGILI

Pessetes 2

Gramàtica Elemental

DE LA

LLENGUA CATALANA

per A. ROVIRA I VIRGILI

Pessetes 3

LLETRES CATALANES

VERS I PROSA

Selecció de treballs d'autors antics i moderns

Per A. ROVIRA I VIRGILI

Pessetes 3

MADRIGALS

Galanies d'amor

per F. ROSSETTI

Un volum:

Pessetes 3

CATALANS IL·LUSTRES

RETRATS I BIOGRAFIES

.....

Text català i castellà:

Pessetes 5

PRONTO APARECERÁ

El Año en la Mano-1922

NOTA.—Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliurances del Gir Postal o bé en segells de franqueig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravios si no's remet, ademés 30 cèntims per a certificat. Als corresponals se'ls otorguen rebaixes.

NOVEDADES SEÑORA LA GENEROSA

FETS, FETS, I NO PARAULES

—A patriota ningú'm guanya.
Mà al calaix i ¡Viva España!